

ЕВАЛУАЦИЈА У ФОКУСУ

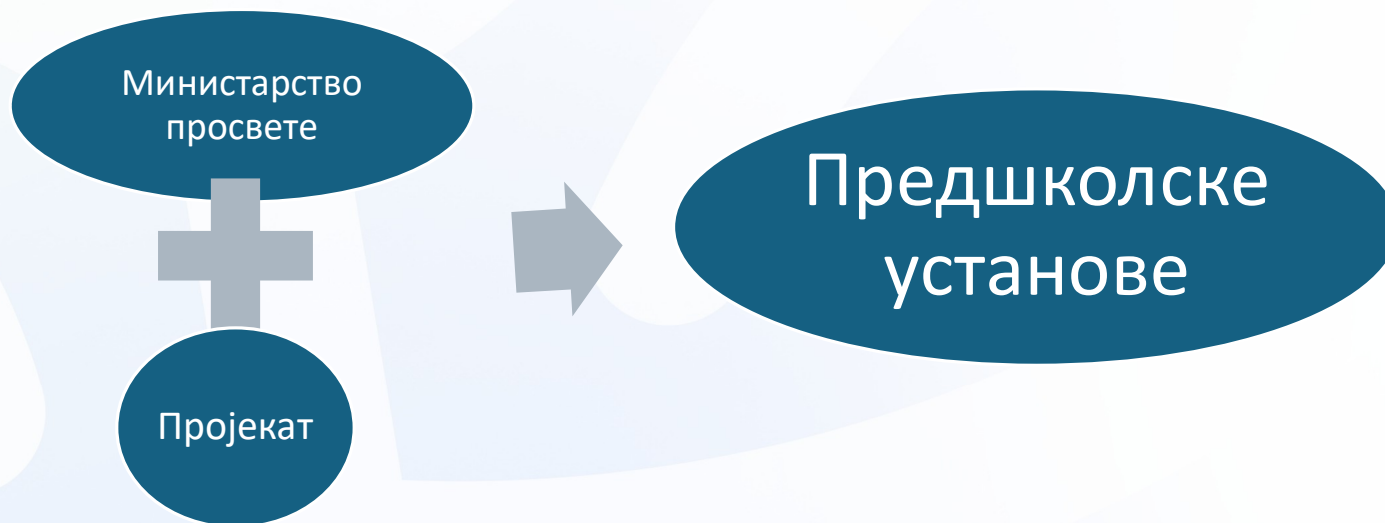
Одељење за координацију рада школских управа
Весна Шапоњић, самостални саветник

Услови за квалитетну евалуацију
Извод из Препорука о висококвалитетним системима
предшколског васпитања и образовања
(Савет Европе 2019.)

- Потребно је заједничко и једнозначно разумевање значења високог квалитета рада установе.
 - Дефинисање квалитета треба да буде динамичан, континуиран и демократски процес.
 - Потребно је наћи баланс између одређивања одређених заједничких циљева, њихове примене у свим предшколским установама и подршке различитости између конкретних појединачних установа.
-

Евалуација у пројекту „Инклузивно предшколско васпитање и образовање“

- Процесна (формативна) евалуација реализована је током трајања пројекта и односила се на различите аспекте планираних пројектних активности.

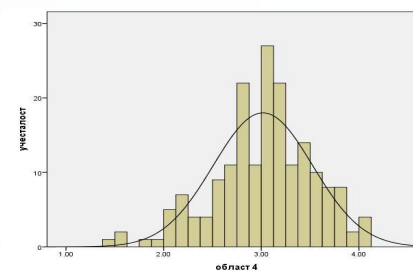
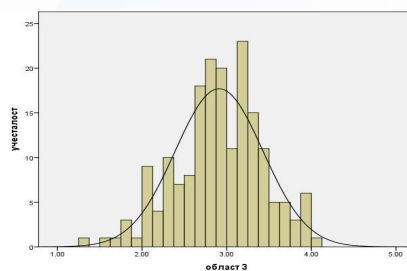
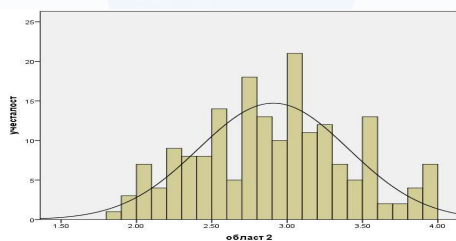
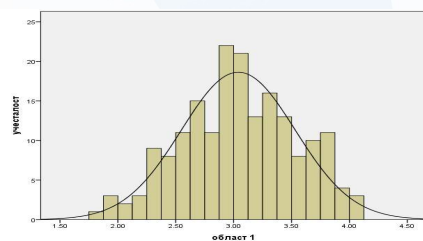

Врсте евалуације у Пројекту

- Спољашње вредновање квалитета рада предшколске установе за потребе израде почетне студије
- Спољашње вредновање квалитета рада предшколске установе за потребе израде завршне студије
- Формативна евалуација кључних области политике предшколског васпитања и образовања у Србији (2012–2022.)
- Самовредновање квалитета рада у предшколским установама

Спољашње вредновање квалитета рада предшколске установе за потребе почетне студије

- Један од кључних циљева пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање“ је да допринесе унапређивању праћења и вредновања квалитета предшколског васпитања и образовања
- У циљу израде почетне студије развијена је **Методологија праћења остваривања развојног циља пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање“, у области квалитета предшколског васпитања и образовања**
- Развијени су инструменти за потребе праћења развојног циља пројекта који задовољавају све метријске карактеристике: **висока објективност, добра дискриминативност, изузетно висока поузданост и добра ваљаност**

Спољашње вредновање квалитета рада предшколске установе за потребе почетне студије

- Узорак: Стратификовани кластерски, према региону, типу насеља, величини установе и фази у којој установа почиње са применом нове концепције
- Величина узорка (почетно стање): 25 установа (15,43% јавних ПУ), 190 објеката, са обухватом испитаника од 1645 родитеља и 1099 васпитача
- Величина узорка (финално стање): 184 објекта и 2284 родитеља и 1534 васпитача

Резултати евалуације (почетно стање)

Резултати на нивоу области:

- Највиши ниво квалитета је у области 1 - Васпитно-образовни рад
- Најнижи ниво квалитета је у области 3 - Професионална заједница учења
- Област 2 - Подршка деци и породици и област 4 - Управљање и организација су, по квалитету, између 1. и 3. области, али ближе 1. области

Резултати на нивоу стандарда:

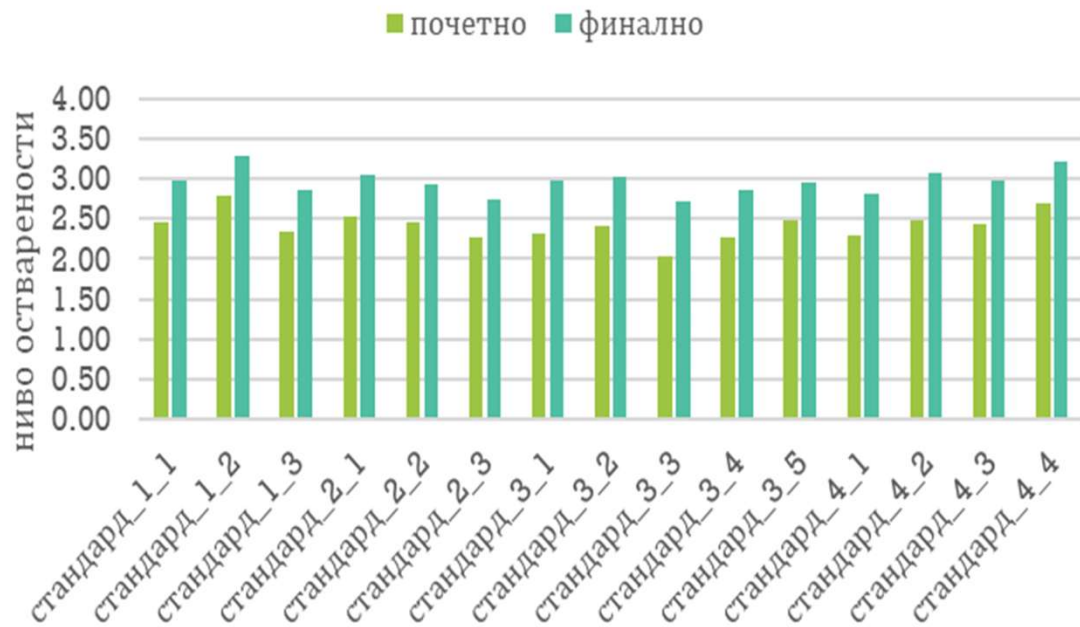
- Најнижи ниво остварености – 3.3. У установи се развија култура самовредновања
- Највиши ниво остварености – 1.2. Социјална средина подстиче учење и развој деце и 4.4. Лидерско деловање директора омогућава развој установе

СНИМАЊЕ ЗАВРШНОГ СТАЊА КВАЛИТЕТА РАДА ПУ Компаративни приказ у односу на почетне налазе

Ниво остварености појединачних стандарда на почетном и финалном испитивању

Дошло је до значајног пораста у нивоу остварености на свих 15 стандарда али у различитом степену

Најнижи ниво остварености имају стандарди:

2.3 Установа сарађује са породицом и локалном заједницом

3.3 У установи се развија култура самовредновања

3.4 Установа је место континуираних промена, учења и развоја и

4.1 Планирање рада установе је у функцији њеног развоја.

Највиши ниво остварености имају стандарди:

1.2 Социјална средина подстиче учење и развој деце и

4.4 Лидерско деловање директора омогућава развој установе

Промена нивоа остварености стандарда између почетног и финалног испитивања у зависности од фазе уласка ПУ у обавезност примене ОП

Интеракција периода евалуације (почетна-финална) и фазе укључивања установе у примену нове концепције **не постоји код већине стандарда**, али се ипак јавља код неколико стандарда:

3.2 У установи се негује клима поверења и заједништва,

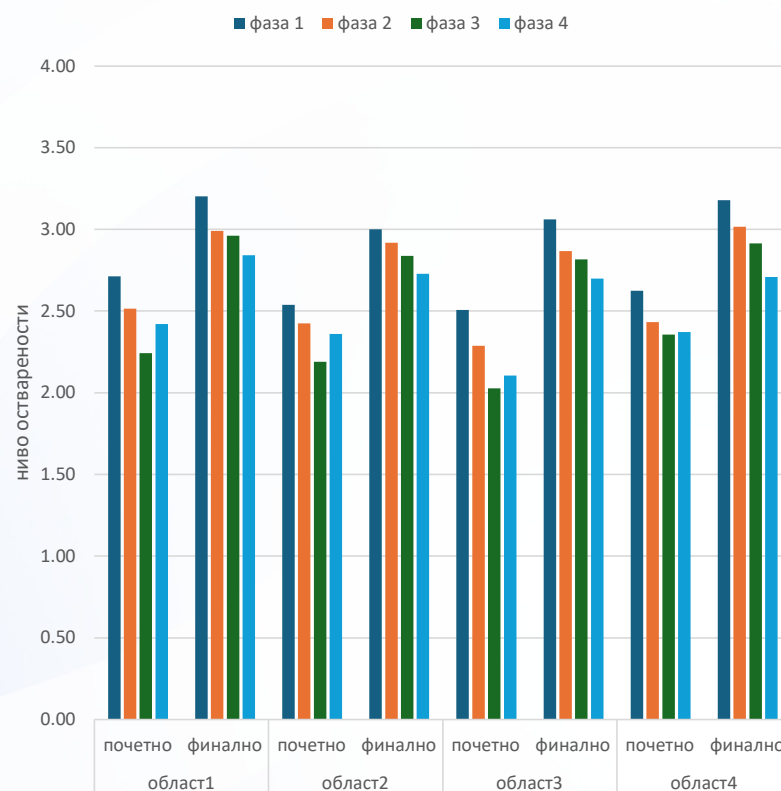
3.3 У установи се развија култура самовредновања и

3.4 Установа је место континуираних промена, учења и развоја, као и

4.1 Планирање рада установе је у функцији њеног развоја,

4.2 Организација рада установе је ефикасна и делотворна и

4.4 Лидерско деловање директора омогућава развој установе.

Формативна евалуација кључних области политике предшколског васпитања и образовања у Србији (2012–2022)

- Фокус евалуације је на три основна аспекта: обухват, квалитет и правичност.
- Евалуација је показала да су реформе система ПВО у Србији, **вођене партиципативним и демократским развојем образовних политика**, у знатној мери унапредиле компетенције система, посебно **неговање приступа заснованог на односима и рефлексивну праксу**.
- Увођење нове програмске концепције ПВО, улагање у инфраструктуру и развој инклузивне и рефлексивне праксе кључни су кораци у остваривању напретка, али је **изразито важно наставити с даљим улагањима** у реформе ПВО.

Самовредновање као интерни системи подршке одрживости промене

-новине у односу на досадашњу праксу самовредновања-

- Могућност да установа, у зависности од величине и потреба, формира један или више тимова.
- Вртићи унутар установе могу да бирају области које ће самовредновати у складу са својим потребама и специфичностима.
- Сваки вртић може да формира тим на нивоу вртића, који ће водити процес самовредновања
- Директор, односно установа, формира тим на нивоу установе - „централни тим“
- Прва питања која могу да помогну у одлуци за који приступ ће се установа и појединачни вртићи определити и покренути процес преиспитивања квалитета могу бити (подршка процесу СВ обезбеђена је у оквиру Водича)

Екстерни системи подршке одрживости промене

- Инструмент за вредновање садржи стандарде и показатеље квалитета рада ПУ (Правилник о стандардима квалитета рада установе)
- Спољашњи евалуатори утврђују додатне листе доказа/илустративних примера ради уједначеног поступања и објективнијег сагледавања рада у кључним областима квалитета
- Методологија спољашњег вредновања у целости одговара методологији самовредновања
- Од школске 2023/2024. године почиње спољашње вредновање ПУ које остварују нове Основе програма од 2019. године
- Резултати спољашњег вредновања су искључиво у функцији развоја предшколске установе
- Измене и допуне Правилника о вредновању рада установе – јединица вредновања је вртић

Развој екстерних капацитета за управљање променама

- МП и УНИЦЕФ су развили посебне програме за просветне саветнике.
- Кроз четири циклуса регионалних саветовања и обука обухваћени су сви просветни саветници (109) са циљем развоја компетенција за ЕЕ и пружање стручне помоћи у даљем унапређивању рада у складу са Основама програма ПВО – *Године узлета*.
- Садржај саветовања: препознавање квалитета физичког окружења, како деца предшколског узраста уче, документовање и педагошка документација, професионална заједница учења
- Садржај обуке: непосредни васпитно-образовни рад, подршка деци и породици, симулација спољашњег вредновање у тим областима квалитета.
- Модификовање техника и инструмената за спољашње вредновање
- Посете просветних саветника из свих школских управа вртићима - центрима кластера
- Обука и укључивање у стручну подршку установама саветника спољних сарадника за ПВО (у односу на израђене акционе планове)

Припрема тима за спољашње вредновање полазне основе (1)

- У односу на Правилник о стандардима квалитета рада установе, Правилник о вредновању квалитета рада установе и Годишњи план спољашњег вредновања школске управе:
- Организују састанак са саветницима-спољним сарадницима који су укључени у процес спољашњег вредновања
- Разрађују мрежу показатеља

Припрема тима за спољашње вредновање полазне основе (2)

- Израда плана спољашњег вредновања установе
- Пример: узорак - 7 објеката (од укупно 12) 58 %, 53 васпитне групе, 106 васпитача и медицинских сестара-васпитача
- Трајање вредновања: 3 дана
- Подела задужења у оквиру Тима
- Анализа документације (ниво установе)
- Израда гугл-упитника за васпитаче и родитеље (упитник је попунило 153 васпитача и 637 родитеља – ниво установе)

Рад тима на нивоу установе

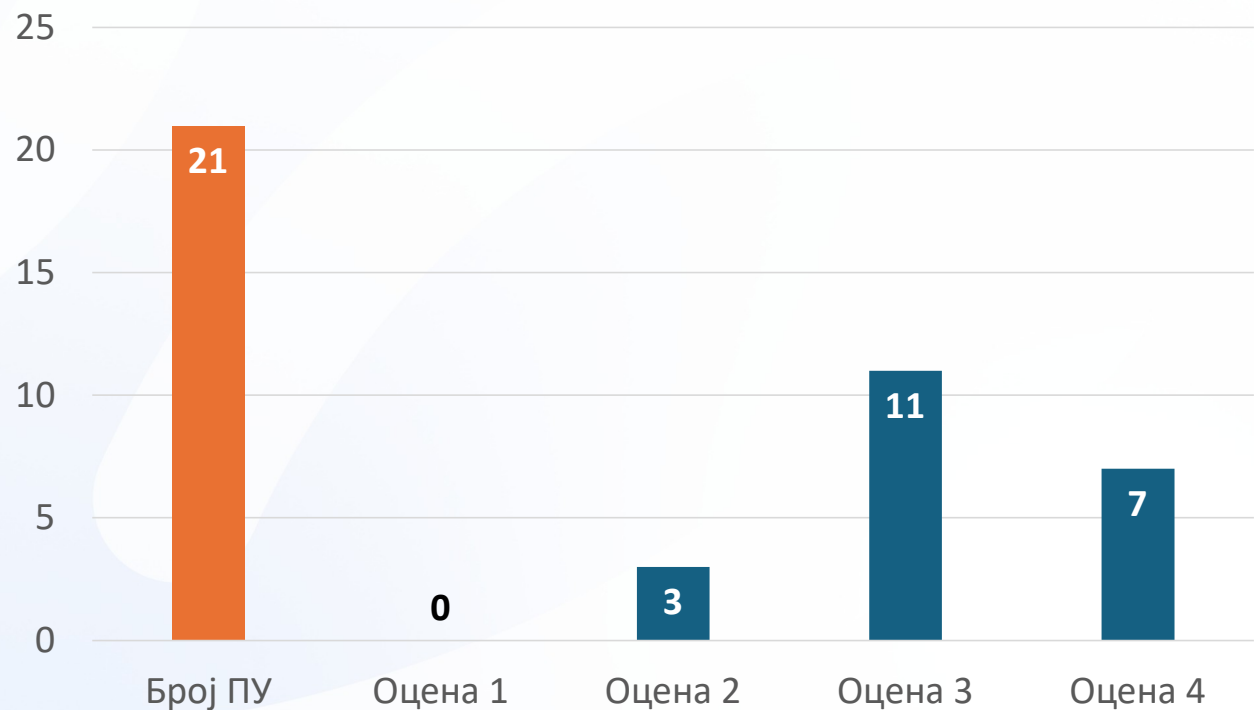
- Анализа додатне документације (Записници седница васпитно-образовног већа, записници са састанака стручних органа, тела и тимова, план стручног усавршавања, програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, планови рада органа и тимова...)
- Интервјуи:
 - са васпитачима и медицинским сестрама васпитачима (узорак: руководилац објекта и још један представник из сваког објекта)
 - родитељима (представници свих објеката)
 - члановима Управног одбора
 - стручним сарадницима
 - директором установе
- Процена нивоа остварености стандарда у области Васпитно-образовни рад на нивоу установе
- Процена нивоа остварености стандарда у осталим областима квалитета
- Процена квалитета рада установе (оцена установе)
- Припрема и давање повратне информације

Рад тима на нивоу објекта

- Рад у паровима
- Процена васпитно-образовног рада (присуство и праћење активности у васпитним групама)
- Повратна информација васпитачима
- Попуњавање евалуационог упитника
- Прикупљање доказа за све четири области квалитетета
- Анализа додатне документације на нивоу објекта (књига рада васпитача, почетни и процесни пано, портфолио детета, портфолио васпитача, инфо-табле за родитеље, тематски - пројектни портфолио; педагошка документација у програму васпитно-образовног рада са децом у развојној групи; документација стручног сарадника у предшколској установи...)
- Разговор за руководиоцем објекта (неопходно)
- Разговор са васпитачима на нивоу објекта
- Процена нивоа остварености стандарда у области Васпитно-образовни рад на нивоу објекта (креирана посебна табела)

Резултати спољашњег вредновања (од фебруара 2024. године)

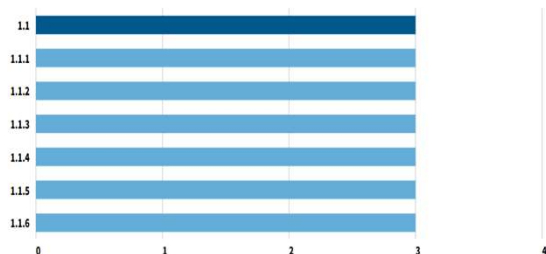
- Анализа процене је извршена на узорку од 21 установе
- До јула 2025. године биће вредноване 42 ПУ
- У складу са препорукама ДРИ од следеће године биће вредноване и приватне предшколске установе

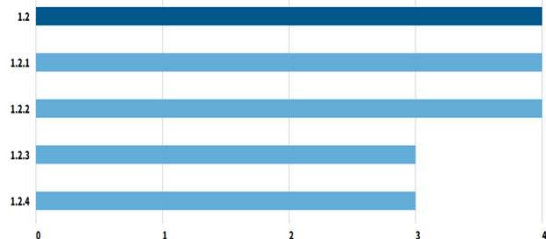
Област: Васпитно-образовни рад

Приказ остварености стандарда и степена присутности показатеља 1: ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА: ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ РАД

Standard 1.1 i indikatori

Standard 1.2 i indikatori

Standard 1.3 i indikatori

У овој области најбоље процењен стандард је 1.2.Социјална средина подстиче учење и развој деце

Област: Подршка деци и породици

Standard 2.1 i indikatori

Standard 2.2 i indikatori

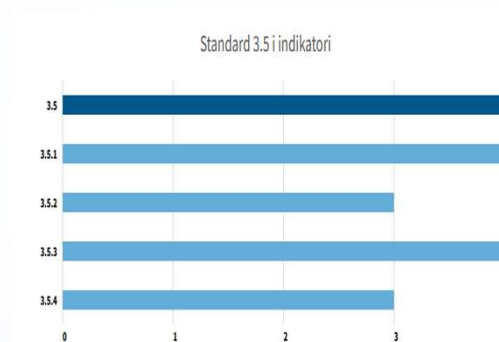
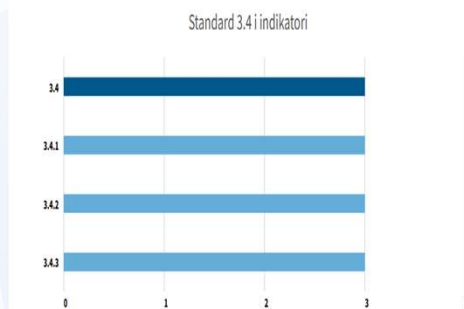
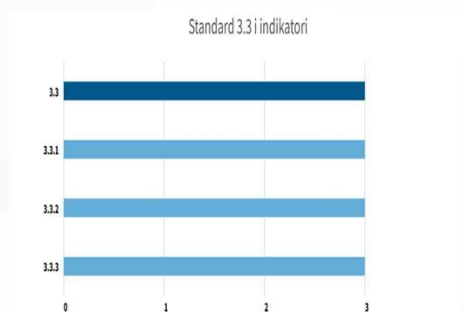
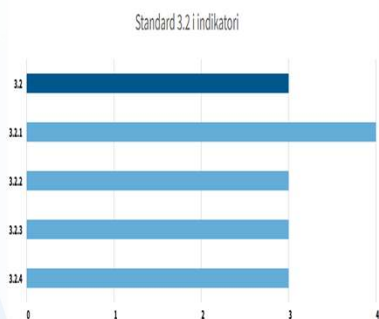

Standard 2.3 i indikatori

У овој области најбоље
процењен стандард је 2.2 У
установи се уважава
различитост, поштују права
и потребе деце и породице

Област: Професионална заједница учења

Област са највећим простором за унапређивање рада
Најбоље процењен стандард у овој области је 3.5
Установа заступа професионално јавно деловање и активизам у заједници

Област:Управљање и организација

Standard 4.1 i indikatori

Standard 4.2 i indikatori

Standard 4.3 i indikatori

Standard 4.4 i indikatori

- Област где је највећи број стандарда процењен на нивоу 4
- Простор за унапређивање је у области планирања рада установе која треба да буде у функцији развоја

Ослонци за даљи развој ПВО

- Постоји кохерентност међу интервенцијама које су спроведене с циљем повећања квалитета, обухвата и праведности.
- Постоје недвосмислени емпиријски подаци о позитивним променама у квалитету рада ПУ, у контексту високих захтева оквира квалитета и у сусрет захтевима нове програмске концепције.
- Постоји регулативни и програмски основ за подршку одрживости промене на нивоу предшколског васпитања и образовања.
- Постоје интерни и екстерни људски ресурси за осигурање квалитетне промене на нивоу организационих јединица (ПУ и вртић).
- Постоји континуитет у развоју капацитета и компетенција носилаца промене (екстерно и интерно) и опредељење за континуирано учење

Препоруке

- Потребно је уложити даље напоре како би ПВО било доступно већем броју деце.
- Потребно је пронаћи нове могућности и начине укључивања породице, на основу испитивања аутентичних потреба, могућности и интересовања, али и коришћење ресурса локалне заједнице у циљу подршке за добробити деце и породице.
- Потребно је и даље оснаживати ПУ за развијање културе самовредновања (пракса запослених да преиспитују своје компетенције, да критички сагледавају своју праксу кроз процес рефлексije, у циљу бољег разумевања и планирања праксе).

ХВАЛА!